

TTM Ihanamäki Iiro(TEM)

21.06.2021
JULKINEN

Asia

Komission suositus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa neuvottelut yhteistyötä ja tietojenvaihtoa kilpailuasioissa koskevasta Euroopan unionin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan sopimuksesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 11.5.2021 suosituksen neuvoston päätökseksi valtuuttaa komissio aloittamaan neuvottelut unionin puolesta yhteistyötä ja tietojenvaihtoa kilpailuasioissa koskevasta Euroopan unionin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (jäljempänä UK) sopimuksesta.

Komission suositusta käsiteltiin Yhdistynyttä kuningaskuntaa käsittelevässä työryhmässä (jäljempänä UK-työryhmä) 20.5.2021. Komission mukaan tavoitteena on saada sopimus voimaan mahdollisimman pian, vaikka tarkempaa aikataulua ei ole vielä olemassa. Myös neuvoston kilpailutyöryhmä informoitiin asiasta 20.5.2021.

Neuvoston sihteeristö lähetti jäsenvaltioille 28.5.2021 UK-työryhmän tekemät muutosehdotukset sisältävän version komission suosituksesta neuvoston päätökseksi. UK-työryhmä käsittelee muokattua luonnosta 3.6.2021. Neuvoston UK-työryhmä ja neuvoston kilpailutyöryhmä seuraavat sopimusneuvottelujen etenemistä.

Suomen kanta

Suomi kannattaa neuvottelumandaatin antamista komissiolle. Suomi pitää tärkeänä, että sisämarkkinoiden kilpailun toimivuuden varmistamiseksi sekä EU:n ja UK:n välisten tasapuolisten toimintaedellytysten turvaamiseksi mahdollistetaan jatkossakin tiivis yhteistyö Euroopan komission, jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten ja UK:n kilpailuviranomaisen (Competition & Markets Authority, CMA) välillä.

Pääasiallinen sisältö

Komission suosituksessa tarkoitetun sopimuksen tavoitteena on mahdollistaa tiivis yhteistyö Euroopan komission, jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten ja UK:n kilpailuviranomaisen kesken myös UK:n Euroopan unionista eroamisen jälkeen.

EU:n keskeinen tavoite kauppaa- ja yhteistyösopimuksen neuvotteluissa oli tasapuolisten toimintaedellytysten (level playing field) turvaaminen. EU katsoi, että sopimuksen

mukainen kauppa ja investoinnit EU:n ja UK:n välillä edellyttävät ehtoja, joilla taataan tasapuoliset toimintaedellytykset osapuolten väliselle avoimelle ja terveelle kilpailulle. Kilpailupolitiikan osalta UK sitoutui säilyttämään kilpailulainsäädännön, joka sisältää määräyksiä kilpailua rajoittavista sopimuksista ja yhdenmukaistetuista menettelytavoista, määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä sekä fuusiovalvonnasta.

EU:n ja UK:n kauppa- ja yhteistyösopimuksen kilpailua koskevassa luvussa ei kuitenkaan käynnistetä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa tapahtuvaa yhteistyötä vastaavaa tiivistä yhteistyötä. Sopimuksen 361 artiklassa todetaan kuitenkin nimenomaisesti mahdollisuus tehdä erillinen sopimus, joka mahdollistaa tällaisen tiiviin yhteistyön. Ehdotettu sopimus olisi luonteeltaan EU:n ja UK:n kauppa- ja yhteistyösopimusta täydentävä sopimus. Se tulisi erottamattomaksi osaksi kauppa- ja yhteistyösopimuksella säänneltyjen kahdenvälisen suhteiden kokonaisuutta, kuten yhteistä hallintorakennetta ja riitojenratkaisumekanismeja. Sopimus mahdollistaisi yhteistyön yritysten välisen kilpailunrajoitusten ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevien epäilyjen sekä yrityskauppaavalvonnan osalta.

UK:n Euroopan unionista eroamisen jälkeen UK:n kilpailuviranomainen ei ole enää mukana Euroopan unionin kilpailuviranomaisten verkostossa, jonka avulla Euroopan komissio ja jäsenvaltioiden kansalliset kilpailuviranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä kilpailuasioissa. Euroopan komissio ja jäsenvaltioiden kansalliset kilpailuviranomaiset eivät tämän vuoksi voi esimerkiksi vaihtaa luottamuksellisia tietoja UK:n kilpailuviranomaisten kanssa ilman asianosaisten yritysten nimenomaista kirjallista suostumusta.

Komission suosituksen mukaan UK:n maantieteellinen sijainti ja vahvat taloudelliset siteet Euroopan unioniin kuitenkin johtavat rinnakkaisiin kilpailuoikeudellisiin tapauksiin EU:n ja UK:n välillä. UK:n EU-jäsenyyden aikana UK:n kilpailuviranomainen on ollut yksi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttavia kilpailunrajoituksia eniten selvittäneistä viranomaisista. Vuosina 2017–2019 UK:n kilpailuviranomainen oli yksi kolmesta eniten kilpailunvastaisia menettelyjä tutkineista kansallisista kilpailuviranomaisista.

Koska sekä Euroopan komissio että jäsenvaltioiden kansalliset kilpailuviranomaiset soveltavat EU:n kilpailusääntöjä, on tärkeää, että kaikki asianomaiset kilpailuviranomaiset voivat tehdä keskenään suoraa yhteistyötä. Tämän vuoksi sopimuksessa tulisi mahdollistaa sekä Euroopan komission ja UK:n kilpailuviranomaisen välinen yhteistyö että jäsenvaltioiden kansallisten kilpailuviranomaisten ja UK:n kilpailuviranomaisen välinen yhteistyö. Jotta yhteistyö olisi turvallista ja sujuvaa, ehdotettuun sopimukseen tulisi sisältyä määräyksiä myös tietosuojasta, puolustautumisoikeuksista sekä liikesalaisuuksien ja muiden luottamuksellisten tietojen suojaamisesta.

Euroopan komissio tarvitsee nimenomaisen luvan, jotta se voi siirtää lainmukaisesti suojattuja tietoja UK:n kilpailuviranomaisille. Ei-sitovat instrumentit, kuten hallinnollinen yhteisymmärryspöytäkirja, eivät riittäisi oikeuttamaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 28 artiklan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 17 artiklan salassapitosäännösten noudattamatta jättämistä. Sitova yhteisymmärrys luottamuksellisten tietojen siirron mahdollistavasta yhteistyöstä voidaan saavuttaa vain virallisella kansainvälisellä sopimuksella.

Sopimukseen sisältyisi luottamuksellisten tietojen vaihtamista koskevien määräysten lisäksi määräykset muusta kilpailuviranomaisten välisestä yhteistyöstä, kuten esimerkiksi

keskinäisestä avunannosta ja toisen osapuolen etuihin merkittävästi vaikuttavista täytäntöönpanotoimista ilmoittamisesta. Sopimuksessa olisi määräykset myös koskien henkilötietojen suojaa sekä kilpailuviranomaisten välillä vaihdettujen tietojen sallittuja käyttötarkoituksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Oikeusperusta neuvoston päätökselle antaa lupa aloittaa neuvottelut on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta.

Kilpailualan kansainvälisen yhteistyösopimuksen oikeusperusta on SEUT 103 ja 352 artikla. SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanon oikeusperusta on sen 103 artikla. Yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 oikeusperusta on SEUT 352 artikla, ja ehdotettu sopimus kattaa myös yhteistyön yrityskeskittymiä koskevassa tutkinnassa.

Päätökset neuvottelujen aloittamisesta, sopimuksen allekirjoittamisesta ja sopimuksen tekemisestä edellyttävät näin ollen neuvoston yksimielisyyttä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin käsittelyaikataulu ei ole vielä tiedossa. Neuvottelujen aloittamisesta päättää neuvosto yksin. Parlamentti pidetään neuvottelujen aikana SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti täysimääräisesti informoituna. Sopimuksen tekeminen edellyttää aikanaan parlamentin hyväksyntää.

Kansallinen valmistelu

Perusmuistiolounnos on ollut kilpailu-, hankinta- ja valtiontukiasioita käsittelevän EU12-jaoston kirjallisessa menettelyssä 11.–15.6.2021 välisenä aikana. Samanaikaisesti jaostokäsittelyn kanssa perusmuistiolounnos on ollut ministeriöiden brexit-yhteyshenkilöverkoston kommentoitavana.

Eduskuntakäsittely

Asiaa koskien ei ole ollut aiempaa eduskuntakäsittelyä. Kauppa- ja yhteistyösopimusta on käsitelty seuraavasti: E 6/2020 vp jatkokirjelmiseen ja U 55/2020 vp jatkokirjelmiseen.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kilpailun edistämistä koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Suhdetta Suomen lainsäädäntöön sekä Ahvenanmaan toimivaltaa arvioidaan tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valmistumisen yhteydessä.

Taloudelliset vaikutukset

Neuvotteluvaltuutuksen antamisella ei tässä vaiheessa arvioida olevan suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

8760/2021 (komission suositus neuvoston päätökseksi)
9199/2021 (neuvoston päätösluonnos)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Iiro Ihanamäki, TEM, iiro.ihanamaki@tem.fi, p. 029 504 7217
Johanna Rihto-Kekkonen, TEM, johanna.rihto-kekkonen@tem.fi, p. 029 504 7121
Johannes Leppo, VNK, johannes.leppo@vnk.fi, p. 029 516 0335
Mary-Anne Nojonen, UM, mary-anne.nojonen@formin.fi, p. 029 535 1494

EUTORI-tunnus

EU/2021/0502

Liitteet

Viite EU/2021/0502

Asiasanat Hoitaa	kilpailu, brexit TEM, UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, VH, VM, VTV, YM
